

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja keskhariduse tagamiseks“

(COM(2021) 455 final)

(2022/C 105/19)

Pearaportöör: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Pearaportöör: **Michael MCLOUGHLIN**

Konsulterimistaotlus	nõukogu, 30.8.2021
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 165 lõige 4 ja artikli 166 lõige 4
Vastutav seksioon	tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse seksioon
Vastuvõtmine täiskogus	20.10.2021
Täiskogu istungjärk nr	654
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	152/0/0

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel on hea meel, et ettepanekus osutatakse, et haridus on üks põhilisi inimõigusi ja üks lapse õigusi. Komitee peab ka kiiduväärseks, et ettepaneku eesmärk on rakendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast ja muid olulisi ELi algatusi ⁽¹⁾, mille eesmärk on tõhustada liikmesriikidevahelist koostööd, et muuta kvaliteetne ja kaasav haridus sotsiaal- ja majanduselu ja tööturu rohe- ja digipöörde raames tegelikkuseks.

1.2. Komitee kutsub veel kord „Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles rakendama Euroopa sotsiaalõiguste samba esimest põhimõtet, mille eesmärk on muuta kvaliteetne ja kaasav haridus, koolitus ning elukestev õpe kõigi õiguseks Euroopas“ ⁽²⁾, ning kohaldama seda digioskuste ja -pädevuse pakkumise suurendamiseks, toetades võrdset juurdepääsu põimõppele kõigi jaoks ning haridusvaldkonna sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga kokku lepitud kestlikku rahastamist avaliku sektori vahenditest.

1.3. Komitee viitab oma arvamusel ⁽³⁾, milles rõhutatakse: „(...) digiõppe tegevuskava (2021–2027) rakendamine peab tagama tulemusliku sotsiaaldialoogi ja konsulterimise sidusrühmadega, töötajate õiguste austamise ja jõustamise ning töötajate teavitamise, nendega konsulterimise ja nende osalemise digi- ja ettevõtlusoskuste arendamises, eelkõige kutsehariduses ja -õppes, täiskasvanuhariduses ja töötajate koolituses, et vähendada oskuste lõhet, millega ettevõtjad silmitsi seisavad.“

1.4. Komitee kutsub liikmesriike tungivalt üles kasutama kogemusi, mis saadi COVID-19 kriisi ajal haridusvaldkonnas, ning tagama, et põimõpet kavandatakse ja rakendatakse tasakaalustatud õppekavades hoolikalt sobivate pedagoogiliste vahendite toel, tagamaks et kõikidele lastele pakutakse asjakohast ja uuenduslikku õpikeskkonda ja õppevahendeid. Liikmesriigid peavad tagama põimõppe sisseseadmise, et toetada hariduse kvaliteeti ja kaasavust, eriti abivajavate laste jaoks. Kuigi põimõppe kontseptsioon on üha enam levimas ja sellele pööratakse rohkem tähelepanu, vajab see siiski rohkem teaduslikku uurimist ja analüüsi, eriti haridusalase ebasoodsa olukorra vaatenurgast, samuti alg- ja põhikoolide puhul.

⁽¹⁾ COM(2020) 625 final, COM(2020) 624 final, ELT C 66, 26.2.2021, lk 1, ELT C 221, 10.6.2021, lk 3.

⁽²⁾ ELT C 56, 16.2.2021, lk 1.

⁽³⁾ ELT C 286, 16.7.2021, lk 27.

1.5. Komitee märgib, et selleks, et tagada õpilastele nende õppeprotsessis suurem autonoomia, on oluline, et põimõpe oleks kättesaadav kõikidele õpilastele, mitte ainult neile, kes elavad maapiirkondades, kus kooli pääsemine ei ole võimalik, või kõrghariduses, kus üliõpilastelt nõutakse iseseisvat õppimist.

1.6. Komitee märgib, et koolivälise projektipõhise õppe puhul tuleb tagada õpilaste, eriti kutseharidust omandavate õpilaste tervis ja turvalisus. COVID-19 kriisi ajal kasutusel olnud pikaajaline distantsõpe on avaldanud õpilaste ja õpetajate vaimsele ja füüsilisele heaolule ning õpilaste õpiväljunditele negatiivset mõju. Komitee peab kiiduväärseks, et ettepanekus rõhutatakse asjaolu, et õpilaste ja õpetajate heaolu peavad tõhusalt toetama kvalifitseeritud vaimse tervise spetsialistid.

1.7. Komitee kutsub liikmesriike üles tagama, et pärast tulemuslikku dialoogi asjaomaste haridusvaldkonna sotsiaalpartnerite ja sidusrühmadega lisatakse põimõpe nende haridusstrateegiasse viisil, mis aitab positiivselt kaasa kvaliteetsele ja kaasavale õppele õpilaste jaoks, tagab juurdepääsu heale õpetamis- ja õpikeskkonnale ning vajalikud vahendid ja toe õpetajatele ega jäta õpilasi ilma toeta.

1.8. Lisaks kutsub komitee liikmesriike üles tagama, et põimõpe ei kahjusta hariduse sotsiaalset väärtust ega kontaktõppe olulisust haridusprogrammides. COVID-19 pandeemia ajal toimunud erakorralise veebipõhise õpetamise ja õppimise kogemus on toonud ilmsiks kontaktõppe ning õpetajate ja õpilaste vahelise pideva suhtluse ja tagasiside asendamatu väärtuse kvaliteetse ja kaasava hariduse tagamiseks. Õpilaste ja õpetajate suhted on õpilaste motiveerituse ja õppimise peamine tegur, mida põimõpe ei tohi õhnestada.

1.9. Komitee palub liikmesriikidel tagada, et individuaalsete hariduskavade väljatöötamisel võetaks arvesse õpilaste vajadusi tugitehnoloogia osas. Lisaks juhib komitee tähelepanu asjaolule, et see eeldab, et õpetajaid abistab asjakohaselt tugipersonal, nad tunnevad asjaomaseid tehnoloogiaid ja peavad suutma kasutada neid tõhusalt, et vastata puuetega õpilaste vajadustele.

1.10. Komitee toob välja õpetajate keske rolli põimõppes. Personalivahetus, koostööprojektid ja individuaalne õpetamine on võimalikud, kui selleks on ette nähtud õpetaja piisav tööaeg ja kui kooli juhtkond seda toetab. Väga oluline on toetada põimõppe kogukonda, et edendada õpetamis- ja koolitustehnoloogia väärtust.

1.11. Lisaks juhib komitee tähelepanu sellele, et kaasamise ja hariduse kvaliteedi tagamiseks peaks põimõpe aitama viia ellu nõukogu järeldusi tuleviku Euroopa õpetajate ja koolitajate kohta. Sellega seoses palub komitee liikmesriikidel pakkuda õpetajatele tõhusat toetust nende ettevalmistustes, mille eesmärk on toetada õpilasi kvaliteetses põimõppes, täiustades ja ajakohastades esmase ja pideva kutsealase arengu võimalusi ning muutes selle õpetajate ja õpilaste vajaduste seisukohalt asjakohasemaks.

1.12. Komitee peab kiiduväärseks kavandatud meetmeid õpetajate IT-pädevuse toetamiseks, nagu digioskuste täiendamise kursused, programmid ja vahendid õpetajatele ning veebipõhiste ja koolis kohapeal kasutatavate pedagoogiliste moodulite ja vahendite väljatöötamine ja levitamine. Lisaks tuleks ettepanekuga toetada õpetajate õigust ajakohastele ja kättesaadavatele pideva kutsealase arengu võimalustele. Seda tuleks tunnistada riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil toimivas sotsiaaldialoogis ja kollektiivlääbirääkimistes, kuhu on sisuliselt kaasatud haridusvaldkonna sotsiaalpartnerid.

1.13. Komitee juhib tähelepanu sellele, et laialt avatud e-õpe (MOOC) ei pruugi olla interaktiivne ega põhineda heal pedagoogikal. Seepärast kutsub ta komisjoni üles pakkuma platvormil School Education Gateway õpetajatele, koolitajatele, koolijuhtidele ja õpetajakoolitajatele põimõppe alal mitmekesisemat koolitusabi, millega kaasneb sertifitseerimine. Tehnilised vahendid ja materjalid, mis on töötatud komisjoni toetusel välja põimõppes kasutamiseks, peavad olema usaldusväärsed, hõlpsasti kasutatavad ja tõlgitud kõikidesse ELi ametlikesse keeltesse ning kõik õppeprotsessi sidusrühmad peavad kiitma need ühehäälselt heaks. Komitee soovib paluda ka töötada Euroopa õpetajate akadeemia projektide raames välja ühised akrediteeritud õpetajakoolituse programmid põimõppe pedagoogika täiustamiseks. Põimõppega seoses tuleks uurida mikrokvalifikatsioonitunnistuse rolli.

1.14. Komitee peab kiiduväärseks, et ettepanekus rõhutatakse õpetajate heaolu ja õpetajaameti atraktiivsust ning soovib liikmesriikidel palgata õpetajate heaolu toetamiseks rohkem õpetajaid. Komitee märgib, et suur õpetajate nappus ning mitteatraktiivsed töötingimused ja palgad⁽⁴⁾ kahjustavad õpetamise kvaliteeti. See võib takistada kvaliteetsete ja kaasavate põimõppesüsteemide väljatöötamist.

1.15. Komitee juhib tähelepanu sellele, et kontakt- ja distantsõppe kombineerimine eeldab, et õpetajad on loovad ja uuenduslikud⁽⁵⁾ ning neil on head pedagoogilised oskused. On ülioluline kujundada põimõpe nii, et see vastaks õpetajate töökoormusele, tööajale ja korralikele töötingimustele ning tagaks neile toetava töökeskkonna.

1.16. Komitee soovib tagada demokraatliku koolijuhtimise, mille raames õpilased ja õpetajad saavad tõhusalt ja iseseisvalt juhtida oma õpi- ja õpetamisprotsessi. Komitee rõhutab veel kord, kui oluline on kindlustada haridus- ja koolitussüsteemide demokraatlik juhtimine ning seda tugevdada, hõlmates sellesse sisuka konsulteerimise organiseeritud kodanikuühiskonnaga.⁽⁶⁾

1.17. Komitee märgib, et põimõpet väljaspool formaalset hariduskeskkonda, nt informaalset ja mitteformaalset õpet, tuleb tunnustada, rakendades tõhusalt nõukogu 20. detsembri 2012. aasta soovitusi mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimise kohta. Informaalsel ja mitteformaalsel õppimisel on oluline roll hädavajalike suhtlus-, väljendus- ja kognitiivsete oskuste, sealhulgas loovuse, kodanikuaktiivsuse ja tööeluks vajalike oskuste arenemisel. Valideerimisprotsessides osalemine peab olema kõigile kättesaadav ja seda tuleb toetada kestlike avaliku sektori investeeringutega.

1.18. Komitee osutab, et hästi arendatud põimõpet tuleb toetada kestlike avaliku sektori investeeringutega, mis on tõstetud esile Euroopa poolaasta ühe osana, ja täiendavate ELi vahendite, näiteks taaste- ja vastupidavusrahastu, programmi „Erasmus+“ ja ESF+-i toel. Kvaliteetsetele veebipõhiste õppeprogrammidele juurdepääsu toetamine on iga õppija jaoks hädavajalik. Vaja on rohkem investeeringuid, eelkõige selleks, et tagada kutseharidust omandavatele õpilastele kvaliteetne distantsõpe, tagada neile juurdepääs vahenditele ja simulaatoritele, mis on neile abiks iseseisvas praktilises õppes turvalises keskkonnas, ning pakkuda neile kogukondlikke elukestva õppe keskusi⁽⁷⁾ ja raamatukogusid.

1.19. Komitee märgib, et digitaalsete vahendite üha suurem kasutamine põimõppe raames ohustab üha enam õpilaste ja õpetajate andmete turvalisust ning õpetajate intellektuaalomandi õigusi. Seepärast peaksid komisjon ja liikmesriigid pakkuma kestlikku rahastamist avaliku sektori vahenditest ja kehtestama haridusvaldkonna sotsiaalpartnerite ja sidusrühmadega konsulteerides sobiva õigusraamistiku, millega tagatakse haridusvaldkonnas andmekaitse ja intellektuaalomandiõigused. Komitee on mures selle pärast, et soovitusel nähakse ette, et ettepanekus esitatud plaanide elluviimiseks ei ole vaja lisavahendeid. Rahastamine võib olla viis, kuidas võimendada koostööd valdkonnades, kus puudub tugev ELi pädevus. Kulud võivad hõlmata majutamise, hoolduse ja platvormi integreerimise kulusid, õppevahendite majutamist, andmeturvet, õpetajate ja õpilaste varustamist jne. Kõige ebasoodsamas olukorras õpilased kannatavad korralike vahendite puudumise korral kõige rohkem.

1.20. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegelema haridusteenuste osutajate massilise leviku ja haridustehnoloogia sektori laienemise küsimusega, mida põimõppe rakendamine haridusprogrammides üha enam soodustab. Komitee kutsub liikmesriike üles töötama välja riiklikke eeskirju, sealhulgas võimalust luua avalikke platvorme veebipõhiseks õpetamiseks ja õppimiseks, et kaitsta hariduse avalikku väärtust. Lisaks tuleks avalikke platvorme rakendada

⁽⁴⁾ „Teachers in Europe: Careers, Development and Well-being“, Euroopa Komisjon, 2021.

⁽⁵⁾ „Blended learning in school education – guidelines for the start of the academic year 2020/21“, Euroopa Komisjon.

⁽⁶⁾ ELT C 286, 16.7.2021, lk 27.

⁽⁷⁾ Downes, P. „Multi/Interdisciplinary Teams for Early School Leaving Prevention: Developing a European Strategy Informed by International Evidence and Research“, 2011. Euroopa Komisjon, NESSET (hariduse ja koolituse sotsiaalsete aspektide ekspertide võrgustik), hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektoraat, Brüssel.

haridusvaldkonna sotsiaalpartnerite ja sidusrühmadega sisukalt konsulteerides, austades täielikult õpetajate ja haridustöötajate ametialast sõltumatust, aga ka haridusasutuste akadeemilist vabadust ja autonoomiat, avaldamata õpetajatele või haridustöötajatele survet nende kasutatavate õppematerjalide ja pedagoogiliste meetodite osas.

1.21. Arvestades kogu põimõppe valdkonna olulisust, soovib komitee töötada selle soovituse jaoks välja diskreetse mõõtmise ja diferentseeritud andmete kogumise sõltuvalt vanusest, võttes arvesse laste ja noorte erinevaid arenguvajadusi. See peaks ka võimaldama koguda teavet seonduvate näitajate kohta, mis puudutavad ebasoodsat olukorda, näiteks kiusamist ja haridussüsteemist varakult lahkumist. Täpseid mõõtmisi saab töötada välja koostöös asjaomaste partneritega. Seepärast vajab soovituse elluviimine selget aruandlust ja järelevalvet.

2. Üldised märkused

2.1. Järgmises arvamuses vaadeldakse ettepanekut võtta vastu nõukogu soovitus, milles käsitletakse põimõpet kvaliteetse ja kaasava põhi- ja keskhariduse tagamiseks. Arvamuses pannakse rõhku ka keskhariduse astmes toimuvale esmakutseõppele. Kavandatud soovitus ei propageerita universaalset haridustöötajate väiksemat kohalolu õppetöös ega julgustata kulutama rohkem aega ekraani ees. Komitee peab kiiduväärseks noorte kaasamist, mis peaks kogu protsessi vältel püsima ja jätkuma.

2.2. Euroopa Komisjoni uuringu⁽⁸⁾ kohaselt mõistetakse põimõppe all hübriidmeetodit, mis ühendab koolis õppimise distantsõppega, sealhulgas veebipõhise õppega. Põimõpe on paindlik mudel, mis võib toetada projekti või õppekursuse edenemist, samas ei nõua see, et õpetajad ja õppijad viibiksid kogu aeg samas füüsilises ruumis.

2.3. Kuigi koolis toimuv õpe parandab õppijate sotsiaalseid oskusi, heaolu, ühtekuuluvustunnet, kogukonnatunnet ja paremat isiklikku suhtlust õpetajate ja õpilaste vahel ning õpilaste endi vahel, võib hästi korraldatud põimõpe aidata õppijatel saavutada iseseisvamat, individuaalsemat ja enese juhitud õpet⁽⁹⁾. See võib olla eriti paljulubav humanitaarainete õppes, sealhulgas videomaterjalid.

2.4. Kuigi ettepanekus kirjeldatakse põimõpet kui hübriidmeetodit, rõhutades selle paindlikkust ja võimalusi iseseisva õppimise soodustamisel, on vaja rohkem täpsustusi õpetajate ja koolitajate rolli kohta põimõppe rakendamisel. Sellega seoses on oluline tagada, et põimõpet rakendatakse õppekavades kogu kooli hõlmavalt, võttes arvesse õpetajate, õpilaste ja nende perede vajadusi. Samuti on vaja, et põimõpet rakendataks kooliajal ja et see ei tekitaks õpetajatele jätkusuutmatut ülekoormust ega õpilaste peredele lisakoormust.

3. Konkreetsete märkused

3.1. COVID-19 kriis on kohustanud põhi-, kesk- ja kutseharidust omandavaid õpilasi olema iseseisvamad õppijad. Koolid ja õpetajad – enamasti ilma igasuguse nõuetekohase ettevalmistuseta – on pidanud kohanema erakorralise veebipõhise ja distantsõppega, kasutades lastega ühenduse loomiseks digitaalseid sõnumeid, e-kirju, veebipõhiseid videovestlusi ja muid vahendeid, et pakkuda liikumisvabaduse piirangute ajal piisavat õpetust. See on olnud märkimisväärne proovikivi ka puuetega lastele, kes on digitaalmeedia kaudu suhtlemisel ebasoodsamas olukorras. Valitsused, telesaated, sotsiaalpartnerid, haridus- ja koolitusteenuse osutajad, vabaihendused ja üksikisikud on tegutsenud uskumatult kiiresti, et toetada õpetajaid virtuaalsete klassiruumide ja koostööplatvormide loomisel, kuid endiselt on palju veel teha.

3.2. Arvestades COVID-19 kriisi tohutut mõju noortele ja haridussüsteemile, peame olema ettevaatlikud ka muutuste ajastamise osas. Koolides kohapeal toimuva õppe juurde naasmine vajab harjumisaega ning paljud noored peavad kohanema tagasiminekuks nn normaalsuse juurde: liiga palju muutusi liiga lühikese aja jooksul võib olla destabiliseeriv. COVID-19 kriis on lapsi ja noori kõige valusamalt tabanud. Nende haridus, sotsialiseerumine, majanduslikud väljavaated ja vaimne tervis on saanud pandeemia ajal eriti rängalt kannatada. Eelseisva perioodi prioriteediks peaks olema normaliseerimine ning eriline keskendumine heaolule, vaimsele tervisele ja formaalsele õppimisele.

⁽⁸⁾ „Blended learning in school education – guidelines for the start of the academic year 2020/21“, Euroopa Komisjon.

⁽⁹⁾ Ibid.

3.3. Komitee väljendab muret seoses sellega, kuidas algklassid ja isegi põhikooliklassid põimõppega hakkama saavad, sest neis vanuseklassides puudub sageli vajalik pädevus, et olla põimõppe keskkonnas aktiivsed õppijad. Tavaliselt puuduvad neil enesejuhtimis- ja koostööoskused, IKT-oskused, teadmiste konstrueerimise oskused, enesehindamisoskused ja mitmed muud nn 21. sajandi oskused. Need oskused on vajalikud, et õppida põimõppe tingimustes edukalt, ja nende oskuste puudumine õppijate hulgas ohustab tõsiselt kvaliteetse põimõppe pakkumist. Tuleb kehtestada põhimõte, et eksperimentaalne üleminek põimõppele koolis algab pigem vanemate kui nooremate õpilastega.

3.4. Komitee juhib tähelepanu sellele, et kutseharidust omandavad õpilased on jäänud COVID-19 kriisi ajal kõige rohkem ilma töökohapõhise õppe käigus saadavast praktikakogemusest. Juurdepääsu puudumine lairibaühendusele ja IT-vahenditele, õpetaja ja õpilase ebapiisav suhtlus ning sobiva õpikeskkonna puudumine on kõik toonud kaasa rohkem koolist väljalangemisi, eriti tüdrukute ja sotsiaal-majanduslikult ebasoodsas olukorras olevate laste seas. Seepärast tuleb põimõpet hoolikalt kavandada ja rakendada, et tagada kõikidele lastele kaasav õpikeskkond ja -vahendid. Kuigi soovitusel keskendutakse suuresti põhi- ja keskharidusele, samuti keskhariduse astmes toimuvale esmakutseõppele, oleks kasulik uurida põimõppe võimalusi töökohapõhise õppe valdkonnas.

3.5. Ettepanek hõlmab oma meetmete raames vahetut reaktsiooni kriisile, soovides tähtsustada õpilaste ja nende perede füüsilist ja vaimset heaolu, samuti edendada õpilaste ja nende perede digioskuste arendamist. Sellega seoses juhib komitee tähelepanu sellele, kui oluline on laiendada heaolu tagamise ja digioskuste parandamise ulatust, et see hõlmaks kogu haridussüsteemi, sealhulgas eelkõige õpetajaid, koolitajaid ja koolijuhte.

3.6. Komitee peab kiiduväärseks asjaolu, et komisjon teeb ettepaneku töötada koostöös liikmesriikidega välja konkreetsed juhendmaterjalid, käsiraamatud ja muud asjakohased materjalid, mis põhinevad tõenditel, vastastikusel õppimisel ja headel tavadel. Sellega täidetakse koolide ja haridussüsteemide tasandil põimõppekäsituse väljatöötamise toetamisel ilmnunud lüngad. Selles koostöös peaksid osalema ka sotsiaalpartnerid ja muud asjaomased sidusrühmad. Iga üleminekut, muudatust või kohandamist haridussüsteemides tuleb teha äärmiselt ettevaatlikult. Peame olema täiesti kindlad, et niisugused muudatused ei süvenda ühelgi viisil haridusalaselt ebasoodsat olukorda ega koolist väljalangemist, mis on väidetavalt meie haridussüsteemi suurimad probleemid.

3.7. Komitee on arvamusel, et põimõpe võib muuta täielikult nii õpetamist kui ka õppimist. Kuigi ettepanekus räägitakse põimõppega kaasnevatest võimalustest, milleks on muu hulgas hariduse ja koolituse kvaliteedi ja kaasavuse parandamine ning õpilaste oskuste laiapõhjaline arendamine ja heaolu, juhib komitee tähelepanu sellele, et hoolikalt tuleb kaaluda ka põimõppe rakendamise piiranguid. Eriti kehtib see maapiirkondades ja vaesust kannatavates piirkondades, kus puudub kvaliteetne õpilastele kasu toov põimõppe taristu (juurdepääs lairibaühendusele ja IT-vahenditele) ja toetav keskkond (kodukeskkond, rahaline taust jne). Liitumine võimsate ja usaldusväärsete võrkudega on ülioluline, eriti kui kogu pere vajab oma tegevuste jaoks internetiühendust. Lisaks ei ole kõikidel õpilastel piisaval tasemel digioskusi, enesedistsipliini ega iseseisvust, mis on vajalikud ainetundide iseseisvaks jälgimiseks ja ülesannete lahendamiseks ilma õpetajaga silmast silma suhtlemata. Üldiselt sõltub edukas põimõpe suuresti vanematepoolselt jälgimisest ja abist, eriti nooremate õppijate puhul. See võib tekitada või suurendada ebavõrdsust õpilaste õpiväljundites ning aidata kaasa haridussüsteemist varakult lahkujate arvu kasvule, sest kõikidel ei ole vanemaid, kes suudavad või saavad täita seda rolli tulemuslikult.

3.8. Kuigi haridussüsteemides esineb viimastel aastatel üha suuremal määral liikumist erastamise poole, tuleks põimõpet rakendada haridusprogrammides viisil, mis kaitseks avalike haridussüsteemide juhtimise aruandekohustust ja läbipaistvust era- ja ärihuvide ja -isikute mõju eest. Põimõpe ei tohi õõnestada haridust kui avalikku hüve.

3.9. Enne COVID-19 pandeemiat pidid pedagoogid tulema toime mitmesugustest sotsiaal-majanduslikest surveteguritest tingitud kasvava õppimisalase lõhega õpilaste seas. Muud tegurid hõlmavad rassismi, segregatsiooni ja sotsiaalse ülesliikuvuse üldist vähenemist ning maailmamajanduse langust. Üldiselt on kasvanud ka tuginemine näiteks kodutööle, mis ainult laiendab lõhet haridusalastes saavutustes. Samuti on isolatsioonil ja iseõppimisel kahjulik psühholoogiline mõju. Paljude õpilaste, eriti sotsiaal-majanduslikult ebasoodsama taustaga õpilaste jaoks pakub näost näkku suhtlemine õpetajate

ja eakaaslastega leevendust ja aitab vähendada õppimisalast lõhet. Jätkuv COVID-19 pandeemia on neid õppimisalaseid lünki, sealhulgas digioskuste nappust, süvendanud ning veelgi suuremat hulka õpilasi ohustab õpikaotus.

3.10. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et õpetajate põhikoolitusest ja pidevast kutsealasest arengust ei piisa, et anda õpetajatele asjakohased oskused, sealhulgas digioskused, pedagoogilised meetodid ja õppematerjalid, et õpetada põimõppe kaudu. See kehtib eriti töötamisel erivajadustega õpilastega, mitmekultuurilises keskkonnas või ebasoodsas olukorras olevate õpilastega, mis on tavapärasest veelgi problemaatilisem, sest see n-ö karistab just neid õppijate rühmi, kes vajavad praeguses olukorras lisatuge. Euroopa Puuetega Inimeste Foorum nõuab puuetega töötajatele ja õpilastele võrdset juurdepääsu haridusteenustele ning selliste meetmete pakkumist nagu viipekeelne tõlge, reaaliajas subtiitrid ja kohandatud töö.

3.11. Ettepanekus nimetatud enesehindamisvahendid, näiteks tulevane õpetajatele mõeldud SELFIE-abivahend, võivad toetada põimõppe rakendamist. Komitee juhib siiski tähelepanu ohule, et need vahendid võivad luua haridusasutuste saavutuste võrdlemist, et tekitada koolide paremusjärjestusi, liite ja konkurentsi. On oluline, et põimõppe rakendamisel järgitaks iga haridusasutuse eripära ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) kasutamise seotud prioriteete, mille osas peaksid õpetajad, koolitajad ja koolijuhid kokku leppima.

3.12. Laste ja noortega tehtav töö peab üha enam põhinema asjaomaste isikute tegelikul järjepideval osalusel kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikliga 12. Peale ühe konsultatsiooni ei ole soovitusel laste seisukohtadele suurt rõhku pandud. See puudus tuleks kõrvaldada. Paljud liikmesriigid töötavad välja parimate tavade mudeleid ja EL arendab enda lapse õiguste strateegiat. Seda tüüpi muutused peaksid lõpuks ilmema kooli juhtimises ja hindamises.

Brüssel, 20. oktoober 2021

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG